

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

CENE PO POSTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVI ČAS

Uredništvo in upravnništvo v Be-
litarjevi ulici šte. 6 — Telefon
uredništva šte. 50 — Telefon
upravnništva šte. 328

CENE PO POSTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Sokolstvo zoper
krščansko ljudstvo.

Zoper sokolstvo bi mi ne imeli ničesar. Mnogo se jih bori danes zoper sokolstvo, ki so svoj čas sokolstvo pozdravljali. Ne le to; premnogi so tudi vneto delovali v sokolskih vrstah. Pa prišel je čas, ko so rekli sami sebi: Sokolski krmariji so krenili ladjo v tako smer, da bodo vsi, ki se vozijo na njej, izgubili vse dušne in telesne dobrine. Dolžnost naša je, da opozorimo na zaslepljenost ali zlobo gotovih krmarjev.

In prišlo je do razpora v sokolskih vrstah. Sokol se je razcepil. Odločujoči krmariji so določili, da bodi Sokol sredstvo za protikrščansko svobodomiselstvo in za liberalno stranko, sedaj imenovano demokratsko.

Nekaj iskrenih mož pa sokolskim vodjem ni sledilo. Med njimi tudi odlični telovadci. Osnovali so svojega Sokola, ki ni hotel z bojem proti krščanstvu imeti nič skupnega. Rekli so: mi smo vstopili v Sokola radi telovadbe in ga podpirali. Če pa je treba iti v boj, gremo raje v boj za krščanstvo kot pa za liberalizem.

No, liberalni Sokol je s pomočjo liberalne stranke tega novega Sokola, ki ni hotel takozvanega »kulturnega« protikrščanskega boja, zatrl. To je bil Sokol I., ki je tedaj v telovadni tehniki daleč nadkriljeval liberalnega ali frakarskega. No, za telovadne vrline liberalizmu kratkoma ni bilo mar. Načelnika, vrlega strokovnjaka na telovadnem polju, so diplomatičnim potom poslali v prognanstvo. Na sokolskem polju na Slovenskem so neomejeno zavladali protikristusovci. Eden izmed teh voditeljev je zdaj na Češkem, drugi pa v Jugoslaviji kot aktivni liberalni politiki.

Kdor ve, kaj je sokolstvo na Slovenskem, kdor ve, kaj je predvsem posrkaloslovensko sokolstvo iz češkega sokolstva, ta tudi ve, da je Sokol pri nas ožojše, s katerim mislijo smrtno zadeti življenje katolicancev in kristjanov sploh v naši državi.

In ta nož je zavijtel demokratska vlada, minister prosvete, zloglasni Pribičević, podpiran od zagrozenih slovenskih odpadnikov. Na vse šole po državi je poslal ukaz, da morajo vzgajati mladino, bodi naše vodnike, ne le v sokolski telovadnici, ampak v sokolskem duhu in značaju. To se pravi: državne šole morajo vzgajati odpadnike od krščanstva in biriti zoper krščanstvo. Da bi kaka zasebna šola ne vzgajala drugače, že

proglasa Pribičević, da se zasebne šole odpravijo.

Ne vemo, kaj bodo rekli k temu starši. Mislimo pa z gotovostjo, da bo po tem do-

godku zrastle verska zavest med nami in po državi sploh kot še nikdar poprej. Ta zavest bo pometla s sedanjim sistemom in ustvarila novo državo. A. K.

Opozicija odide iz konstituanie, če bo
priznana?

Zagreb, 1. febr. (Izvirno) Današnji »Jutarnji list« prinaša sledeč komentar k izjavi dr. Drinkovića, ki mu je poslan iz krogov Narodnega kluba: Mi smo se ujediniili prostovoljno v dobri veri, da ne bo nikake nadvlade od strani katerega treh plemen. Toda že po sestavi ustavnega odbora se more marsikaj sklepati in izgleda, da bo Pašićev ustavni načrt sprejet. Zato

smo morali mi že naprej proti temu nastopiti in opozoriti javnost. Kajti v osem momentu, ko bi se nam urinil centralizem, torej ustava, ki je proti dogovoru in proti večini ljudstva, bomo mi izvajali posledice in zapustili konstituantu in Belgrad. Ta svoj sklep je Narodni klub javil Jugoslovanskemu klubu, ki v tem vprašanju popolnoma soglaša z njim.

Iz seje konstituanie.

Ravnanje z vojniki. — Kaj bo z odvzetimi 20 odstotki? — Važna izjava Jugoslov. kluba in narodnega kluba. — Volitev ustavnega odseka.

LDU Belgrad, 31. jan. (ZNU) Deveti redni sestanek ustavotvorne skupščine odpravi predsednik dr. Ribar ob šestnajstih in pol. Tajnik Vilić prečita zapisnik zadnje seje, ki se sprejme brez ugovora. Posl. Kerubin Šegvić (Narodni klub) stavi na vojnega ministra kratko interpelacijo v obliki pritožbe glede postopanja poveljnika 23. polka z vojniki. Vojni minister odgovori, da bo poveljnik kaznovan, če se mu dokaže, da je kriv in prosi poslanca, naj mu navede imena onih, ki so mu poveljnika naznanili in obljubi poslancu, da oni vojniki ne bodo kaznovani, če so izpovedali resnico.

Posl. Marko Piletić vpraša finančnega ministra, kaj je z zadržanimi 20%, ki so bili odvzeti pri žigosanju kronskih bankovcev. Finančni minister dr. Kumanudi odgovori, da so bile pri žigosanju kronskih novčanic izdane provizorne priznanice, s katerimi se je država zadovoljila. Ta dolg je reguliran v finančnem zakonu za leto 1920. na ta način, da se provizorne priznanice nad 1000 kron pretvorijo v stalne državne obveznice, za katere so bile dne 21. avg. l. l. predvidene obresti 1%. Sedaj pa so se te obresti končno veljavno določile na 3%. Priznanice do 1000 kron se morajo izplačati do 1. aprila. Izmenjava priznanic nad 1000 kron se bo vršila na ta način, da se vpošljejo finančnemu ministru duplikati teh priznanic. Na podlagi teh duplikatov se bodo izdajale državne obveznice.

Ker denarni zavodi, ki so vršili zamenjavo kronskih bankovcev, teh duplikatov dose-
daj še niso vposlali ministrstvu in ker brez duplikatov ni mogoče izdajati obveznic, lke se je bati falzifikatov, je odredilo fin. ministrstvo, da se ta naredba izvrši, kakor hitro bodo doposlani vsi duplikati. V pro-
računu je predvidena tudi vsota za to, ki znaša dva in pol milijona dinarjev, ki se bo takoj izplačala, kakor hitro se bo izvršila zamenjava provizornih priznanic s stalnimi državnimi obveznicami. Pravo-
sodni minister dr. Trifković se nato oglasi k besedi in razpravlja o sobotnem govoru poslanca dr. Drinkovića. Nato je prišlo do daljše debate med ministrom Trifkovićem in Pribičevićem na eni ter posl. Drinko-
vićem na drugi strani.

Predsednik dr. Ribar poziva poslan-
ce, naj se udeležijo volitev ustavotvornega odbora. Pred volitvami pa podeli besede dr. Drinkoviću, ki v imenu Jugoslovanskega in Narodnega kluba poda nastopno izjavo:

IZJAVA JUGOSLOVANSKEGA KLUBA.
Po sklepu sabora kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije ter Narodnega Veča v imenu Hrvatske, Slavonije in Dalmacije z Istro in Medjimurjem ter Bosne in Hercegovine in Slovenije mora ta konstituenta izdelati ustavo naše države s kvalificirano večino izvoljenih zastopnikov, ki je bila določena že poprej na način, ki izključuje majoriziranje katerekoli plemena, ali

katerekoli konfesije. V soglasju s tem skle-
pom je tudi izjava ministrskega predse-
dnika kraljevine Srbije, Nikole Pašića, ki jo je dal dne 17. oktobra 1918 v londonskem listu »Morningpost«. Tam veli med drugim: »Na tem mestu svečano izjavljam, da se bo Srptom, Hrvatom in Slovencem, kakor hitro postanejo svobodni, priznala pravica samoodločbe... V soglasju s tem, kar se je dogodilo, ne samo, da nečemo voditi imperi-
alistične politike in da nečemo omejevali prava samoodločbe Hrvatov ali Slovencev, bomo ostali pri izvedbi krfske deklaracije, če bi to bilo po njihovih željah.« Pismo Narodnega Veča z dne 1. decembra 1918, ki je bilo naslovljeno regentu in regentovo pismo Narodnemu Veču vse to potrjuje, kar je bilo rečeno v svečanem aktu o ustavotvorni skupščini. Potemtakem se v tej konstituenti ne more nobenemu poslan-
cu preprečiti, da ne bi mogel vršiti svoje dolžnosti. Kljub vsemu temu pa so morali člani, če so hoteli sodelovati pri delu kon-
stituanie, pokoriti se odločbi glede pri-
sege in poslovanju, ki ga je vsilila vlada. Če so poslanci Jugoslovanskega in Naro-
dnega kluba prisegli, so se s tem samo po-
korili sili, ki je ne priznajo za zakonito. To so storili v svrhu, da se samovolja v konstituenti čimprej ukine in da se ustava izdela in izglasuje tako, kakor je to dolo-
čil naš narod, ko je vstopil v našo državno enoto. Vsak drug način določevanja usta-
ve smatrajo poslanci Jugoslovanskega in Narodnega kluba za nesprejemljiv. Pod tem pogojem in s temi predpostavkami se hočejo imenovani poslanci udeležiti volitve v ustavotvorni odbor.

Nato se vrše

VOLITVE V USTAVOTVORNI ODBOR.

Glasi 328 poslancev. Od teh dobi lista dr. Vesnića 11 zastopnikov; lista Davidovića 11 zastopnikov; lista dr. Mehmeda Spahića 2 plus 1 (kvalif.); lista dr. Sušnika (Jugoslovanski in Narodni klub) 4 zastopnike; lista dr. Etbina Kristana (socialisti) 1 plus 1; lista dr. Sime Markovića (komunist) 6 plus 1; lista Avramovića (zemljoradnik) 3 plus 1 zastopnika. Vsega skupaj je bilo izvoljenih 42 članov ustavotvor-
nega odbora. Nato so se vršile volitve ad-
ministrativnega odbora, ki sestoji iz 20 članov. Od teh jih pripade radikalcem 5, demokratom 5, komunistom 3, Jugosloven-
skemu in Narodnemu klubu 2, socialistom 2, zemljoradnikom 2, republikancem 1. Predsednik dr. Ribar zaključi sejo ob dvaj-
setih in naznani, da se vrši prihodnja seja jutri v torek ob devetih dopoldne.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v
Pompejih.

Nato stopiš v tablinum, kjer so na obeh straneh visele napol zagrnjene bogate zavese iz tirskega škrlata. Na zidu je bil naslikan pesnik, ki je bral prijateljem svoje pesmi, v tlak pa je bil vdolan majhen, a dovršen mo-
zajik, ki je predstavljal ravnatelja gledališne-
ga odra, ko daje navodila svojim igralcem.

Skozi to sobano si dospel v peristil in tu-
kaj je bilo konec hiše (kakor po navadi pri
manjših pompejskih hišah, kot smo že ome-
nili). Od vsakega sedmero stebrov, ki so kra-
sili to dvorišče, so visele kite cvetlic; na sre-
dini, kjer je bil nekak vrt, so cvetele najred-
kejšje cvetlice v vazah iz belega mramorja, ki
so stale na podstavkih. Na levem koncu tega
vrtiča je bilo nekakoj majhno svetličce, podob-
no onim malim kapelicam, ki stoje po kato-
ličkih deželah ob cesti, ter posvečeno pena-
tom; pred njim je stal bronasti trinožnik; na
levi strani stebrenika sta bili dve majhni spal-
nici, na desni pa je bil triklinij, kjer so bili
pravkar zbrani gostje.

To sobo nazivljejo napoljski starinoslov-
ci Ledino sobo, ker se nahaja v njej prekras-
na slika Lede, ko predaja svojega novorojen-
ca svojemu možu; odtod ime sobe. Ta lepa
soba se je odpirala na dehteti vrt. Okoli
mize iz citrejskega lesa, ki je bila bogato po-
lirana in so bile vanjo fino vdolane srebrne
arabeske, so stala tri ležišča, ki so bila v
Pompejih še bolj pogostna kakor polukrožni
sedeži, ki je zadnje čase v Rimu prišel v mo-
do, in čez ta bronasta ležišča, okrašena z
dragocenejšimi kovinami, so bile položene
debele blazine pokrite s finim vezanjem, ki
so se razkošno vdajale pod pritiskom.

»Veš, priznati pa moram,« je rekel edil
Pansa, »da je tvoja hiša pravi dragulj, čeprav
je komaj večja od skrinjice za fibule. Kako
lepo je naslikana ona ločitev Ahila od Bri-
zejide; kakšen slog! — Kakšne glave! Kakšen
okvir!«

»Pansova hvala v takih rečeh je zares
dragocena,« je rekel Klodij resnobno. »In
tiste slike na stenah njegove hiše! Ej, to vam
je v resnici prava Zevksisova roka!«

»Laskaš se mi, v resnici se mi,« je dejal
edil, ki je slovel v Pompejih, da je imel naj-
slabše slike, kar jih je bilo dobiti; bil je nam-
reč velik kraljevni rodoljub in ni podpiral
drugih umetnikov kakor pompejskih; »laskaš
se mi; ampak nekaj lepega je zares — Ede-
posl, da — v barvah, da ne rečem nicezar o
osnutku; in potem kuhinja, prijatelj, — ej,
vse to sem si sam izmislil.«

»Kakšna pa je tista slika?« je rekel Glavk.
»Nisem še videl tvoje kuhinje, čeprav sem bil
pogosto priča izbornosti njenih jedil.«

»Predstavlja kuharja, mojega Alema-ku-
harja, ki daruje trofeje svoje umetnosti na
Vestin oltar; v nekoliko oddalji od njega pa
je krasna murena na raznju, povzeta prav iz
življenja — imeniten izum to!«

V tem hipu so prišli sužnji, noseč velik
krožnik poln početnih zakusov gostije. Med
okusnimi smokvami, svežim sočivjem, posu-
tim s snegom, med sardelami in jajci so bile
razpostavljene majhne kupice razredčenega
vina, v katerem je bilo nekoliko medu. Ko so
postavili vse to na mizo, so mladi sužnji pri-
nesli vsakemu od petero gostov (več jih ni
bilo) srebrno posodo z dišečo vodo in prtiče,
obrobljene s škrlatastimi resami. Edil pa je
bahasko izvlekel svoj lastni prtič, ki sicer ni
bil iz tako fine tkanine, a je imel dvakrat tako
široke reše, ter si je bahavo obrisal roke ka-
kor človek, ki se zaveda, da ga morajo vsi

občudovati.

»Krasna ta-le tvoja mappa,« je rekel Klo-
dij; »saj so reše široke kakor pas.«

»Malenkost, Klodij, malenkost! Pravijo,
da je takov rob zadnja moda v Rimu; ampak
Glavk bolj gleda na take-le reči kakor jaz.«

»Bodi nam naklonjen, o Bah!« je rekel
Glavk in se spoštljivo priklonil proti lepi po-
dobi boga, postavljeni na sredi mize, kjer so
na robu stali Lari ter solniki. Gostje so sle-
dili molitvi, nato pa so poskropili mizo z vi-
nom ter opravili običajno pitno daritev.

Ko je bilo to končano, so gostje polegli
po ležiščih in dnevno opravilo se je pričelo.

»Ta čaša bodi moja poslednja!« je dejal
mladi Salust, ko so prve zakuske pospravili z
mize ter jo nato obložili s krepčilnejšimi jed-
mi, in mu je strežboj suženj nallil hijantija do
vrha, »ta čaša bodi moja poslednja; ampak
to-le je zares najboljša vince, kar sem jih še
pil v Pompejih.«

»Prinesi amforo semkaj,« je rekel Glavk,
»pa povej njuno starost in kakovost.«

Suženj je hitro javil družbi, da je na
zvitku, ki je bil pritrjen k zamašku, napisano,
da je vino z otoka Hija in da je dobrih pet-
deset let staro.

»Kako okusno ga je sneg ohladil!« je re-
kel Pansa, »in ravno zadosti.«

»Prav tako je kakor izkušnja človeka, ki
si je toliko ohladil zabave, da mu potem še
enkrat bolje prijajo,« je vzklilil Salust.

»Toda kakor ne od ženske,« je pristavil
Glavk; »ohladi te, ampak samo da te toliko
bolj podžge!«

»Kdaj pa bo prihodnja borba divjih zve-
ri?« je rekel Klodij Pansi.

»Določena je za prihodnje avgustove ide,«
je odvrnil Pansa, »dan po vulkanatih; jako
krasnega mladega leva imamo za priliko.«
»Koga pa mu bomo vrgli, da ga raztrga?«

je vprašal Klodij. »Žal, tako malo je zločin-
cev! Na vsak način moraš dobiti kakega ne-
dolžnega ali koga drugega, da ga obsodiš, da
ga vržejo levo, Pansa.«

»Zadnje čase sem zares prav resno raz-
mišljal o tem,« je odvrnil edil resnobno. »Nad
vse sramotna je postava, ki nam prepoveduje
vreči naše sužnje divjim zverim. To, da
nam ne puste delati z našo lastnino kakor mi
hočemo, kaj takega, pravim, je naravnost pre-
grešitev nad lastnino samo.«

»V starih dobrih časih ljudovlade je bilo
vse drugače,« je vzdihnil Salust.

»In potem to-le hlinjeno usmiljenje do
sužnjev je pa že tako razočaranje revežev.
Kako radi vidijo dober, hud boj med človekom
in levom, in sedaj lahko se pridejo do ne-
dolžno zabavo, če nam bogovi kmalu ne poš-
ljejo kakega zločinca, in to samo zaradi te
proklete postave.«

»Ali more biti kaka politika slabša,« je
rekel Klodij duhovito, »kakor to vmešavanje
v močete zabave ljudstva?«

»No, hvala Jupitru in usodi, da nimamo
sedaj nikakega Nerona,« je dejal Salust.

»To je bil trinog; za deset let nam je za-
prl naš amfiteater.«

»Čudim se, da to ni povzročilo pobune,«
je rekel Salust.

»Prav malo je manjkalo,« je odvrnil
Pansa, polna usta divjega mrjasa.

Pri teh besedah so glasovi piščali za hip
prekinili razgovor in vstopila sta dva sužnja
noseč eno samo jed.

»Ej, kakšno slaščico pa imata za nas,
Glavk?« je vzklilil mladi Salust zaresnih oči.
Salust je imel komaj štirindvajset let,
vendar ni nobene zabave tako ljubil kakor
jed — nemara se je vseh drugih že nasitil;
bil pa je precej nadarjen in je imel izvrstno
srce — do gotove mere namreč.

Franc Terseglav:

Vprašanje konkordata.

IX.

V predidajočih izjavah sem skušal očrtati pogoje, pod katerimi more versoljna krščanska cerkev pristopiti z državo k sporazumnemu opredeljenju medsebojnih odnosov v paritetičnem duhu, ne da bi kršila svoja življenjska načela. Kakor sem že ugotovil (VII.), nisem namreč mnenja, da bi praktična toleranca pomenila neko protislovje s principom krščanske cerkve, da vse vere niso enakovredne, kakor bi se dalo posneti iz izjav dr. R. Kušaja. To sta dve čisto različni stvari, ki se morata vsaka z drugega vidika presojati. Kar se tiče principa, ni samo cerkev doktrinarno intolerantna; vsaka organizacija, vsaka stranka, vsak socialni organizem mora to biti, če neče zanikati sebe. Tudi država, če bi šlo za to, ne bi mogla vzdržati načela, da so vsi religiozni svetovni nazori enako resnični in enako pravi, ker bi to bil logični absurd. Vzemimo celo (dato, sed non concesso), da noben religiozni nazor ne dosega popolnoma tistega končno nedoumljivega, ki je njega objekt; vzemimo pod isto rezervacijo, da se v vseh konfesijah nahajajo le nekateri momenti resnice — eno samo versivo se mora predpostaviti saj kot mogoče, ki se v celoti najbolj približuje idealu absolutne transcendenčne resnice in tako bi vsaj to bilo odnoso najresničnejše. — Kar se pa tiče praktične tolerance, je za cerkev v danih razmerah le sredstvo v dosegu njenega končnega namena: zediniti vse človeštvo v eno vesoljno krščansko občestvo potomi metode, ki je za naš čas najbolj in morebiti edino primerna. Protislovja tu torej ni nobenega. Nič ne ovira cerkve, da ne bi v navedenih mejah svojega odnosa do države uravnavala po paritetičnem vidiku. Če sem pa v svojih tozadevnih izjavah skušal analizirati miselni hod dr. R. K., sem to storil zato, ker sem videl v njem neko protislovnost navzlic temu, da tu in tam kot poznavalec predmeta kot strokovnjak cerkvene prava samosvojnega značaja cerkvenega organizma ne prikriva; če sem morebiti šel predaleč in ga napačno razumel, bom to rad priznal, zakaj nisem imel namena loviti se za besede, tembolj ker vseskozi priznavam pravico avtorja, rešiti vprašanje medsebojnih odnosov kolikortoliko v obojno korist in se v marsičem z njegovimi praktičnimi predlogi strinjam.

Prehajam k vprašanju o konkordatu. R. K. ima proti konkordatnemu sistemu ta veliki pomislek, da je v protislovju s paritetično rešitvijo vprašanja odnosov med cerkvijo in državo; prav tega pa jaz ne morem razumeti. Avtor trdi, da konkordat izročuje del državne oblasti v izvrševanje cerkvenim organom, ki se vsled tega nahajajo napram verskim družbam na izjemnem, privilegovanem stališču. Meni se zdi, da je avtor s temi besedami hotel reči, da konkordat ni v skladu s suvereniteto države. V resnici pa konkordat, če razglabljam pojem sam na sebi, predpostavlja le, da se poleg suverene države nahaja še suverena cerkev; da se suverenost obeh razteza na področje, ki je obema, vsaki zase, svojstveno; da v njunem dejanskem življenjskem stiku medseboj obstoja področje, kjer sta obe v izvestnem smislu sosuvereni; da so zadeve, kjer se stvari naravnega reda tako ozko pronicavajo z večnimi vidiki zvečičavnega reda, da se morejo reševati le popolnoma sporazumno; končno, da so nadnaravni vidiki vidiki višjega reda. (IV.) S suvereniteto države bi bilo to v načelnem nasprotju le v slučaju, če bi država negirala vsako drugo suvereniteto poleg svoje, to je, če bi, kar se tiče socialno organiziranega verstva, prisvajala sebi suvereniteto tudi v duhovnih zadevah zvečičavnega značaja ali pa bi teh sploh ne priznavala. V prvem slučaju imamo državno cerkev, če bi to sploh še bila cerkev; v drugem nekrščansko državo, ki bi mogla cerkev le preganjati ali pa jo ignorirati, v kolikor je to mogoče in bi ne bilo le prikrito preganjanje. Dr. Kušaj odklanja prvo izrečno, drugo se mu ne zdi oportuno. Toda če je edino le država suverena, potem imamo vendarle državo, katere oblast se razteza končno tudi na duhovne zadeve, ki so ji podrejene; imamo vest, ki je v religioznih zadevah končno vendarle prisiljena priznati nad seboj ne avtoriteto cerkve, ampak države, imamo državo, ki naj posebnosti cerkve upošteva, kolikor hoče, lasti si pa le principiarno pravico sama končno odločati o stvareh, ki jih religiozna vest smatra ali za izključno zadevo cerke ali pa za zadevo, ki se more in mora le sporazumno med enakovrednima rešiti. Nazadnje je torej država, kakor jo zamišlja R. K., ravnotako proti svobode religiozne vesti kakor država Petra Velikega, ki je cerkev smatrala za duhovni departement — državne uprave — danes bi rekli »etična družba« v okviru državne postavodaje.

Oglejmo si pa zdaj konkordat v svoji historični obliki.

Kupčija na račun državne blagajne.

Po subotiskem »Nevenu« posnemamo: Prejšnji minister za prehrano Jojić je sklenil z liferantom Petrom Rajkovićem pogodbo za dobavo bencina po ceni 9 dinarjev. Treba pa vedeti, da je cena bencina dobre kakovosti danes 3 dinarje, a Rajkovićev bencin je slabe kakovosti. Po tej kupčiji bi torej liferant Rajković zaslužil čistih 9 milijonov dinarjev ali 36 milijonov kron, ne vstevši dobiček, ki ga spravljajo trgovci pri prodaji po 3 dinarje. Pogodbo bi moralo sedaj potrditi še finančno ministrstvo in druga merodajna mesta. Toda stvar le preveč smrdi in Rajkoviću posel ne gre izpod rok. Zato je začel letati po ministrstvih in iskati protektorje. Ponudi lahko udeležbo na zaslužku 9 milijonov dinarjev in to je že nekaj. »Neven«, ki se je zgražal nad možnostjo, da bi se mogel Rajkoviću njegov rop na državno blagajno posrečiti, je bil — zaplenjen.

Politični dogodki.

+ Kako »vladamo« v Južni Srbiji. »Hrvat« priobčuje po skopljanskem muslimanskem glasilu »Hak« dopis iz Giljana, v katerem se zrcali vsa nepotvorjena pristnost belgrajske balkanske politike. Dopis pripoveduje, kako naši državni organi in orožniki mučijo in ubijajo pošteno prebivalstvo pod pretvezo, da preganjajo roparje. V resnici pa so lupeži varni po svojih skrivališčih, račune za njihova zlodela pa morajo plačevati nedolžni ljudje, ki državnim organom niso po volji. Dopis navaja natančno imena in kraje, kjer so drž. organi postreljali mnogo moških oseb, drugim polomili roke in bili s puškinimi koptiti. Ne priznavašjo niti ženskam, ki jih bijejo in onečašajo. Pri tem navadno tudi plenijo. Ako pride potem na oblasti vprašanje po izginolih osebah, pa odgovore, da so se dotičniki poskrili v šume, kjer da žive roparsko življenje. A odkriti grobovi pripovedujejo vso strašno resnico. Umevno je ob vsem tem, da se tudi muslimani v Južni Srbiji pod takim žezlom ne počutijo dobro. Komur bi se gornja dejstva zdeli neverjetna, naj pomisli, kako se postopa celo na Hrvaškem in v Vojvodini.

+ Policijska za — centralizem. Kakor poročajo belgrajski listi, so te dni zborovali v Belgradu policijski načelniki iz cele kraljevine. Med drugim so se soglasno izjavili za — centralizem. Trud s to izjavo bi si bili pač lahko prihranili, ko je stvar vendar ob sebi umevna za Pribečevićeve učence.

+ Naše politične razmere v zapadni luči. Dr. Lacchi, ki je kot poročevalec »Corriera della Sera« o priliki otvoritve konstituante prišel v Belgrad, opisuje sedaj v svojem listu svoje vtise o naših političnih razmerah. Med drugim pravi: »Čuden je ta parlamentarizem, kjer politične stranke ne le upravljajo banke, ampak prejemajo celo ministrstva v svojo fevdalno last... Vsa politika se tu vrši med štirimi očmi, politika kotov, sof in zaprtih vrat... Ako koga vprašate, vam bo rekel z velevažnim obrazom in dvignjenimi prsti: Gospod Pašić je imel pogovor z gospodom Davidovićem, ali: Gospod Pašić je imel pogovor z gospodom Spahom itd. Razprave se začnejo v palamentarnih klubih, nadaljujejo po hodnikih in širijo nato po ministrstvih, uredništvih, po večjih kavarnah, kjer se zbirajo uradniki in častniki in po manjših, kamor zahajajo komitaši, Črna roka in — špijoni.« — Iz tega opisa se vidi, kako zelo je v naši politiki prevladal Belgrad, ki ga veliki dogodek izza devetnajsto osemnajstega leta ni mogel dvigniti in izpremeniti.

+ Čudne metode. Osješkemu »Hrvat-skemu listu« poročajo: Okolu novega leta je prijahal v Kozarice pri Novskem jezdec, zbral okolu sebe ljudi in jim rekel: »Poslija me Radić, da vam proglasim republiko. Vso noč sem bil na potu in tvegal svojo glavo. Pokličite domov vojne begunce in ako pridejo orožniki, jih ubijte!« Ljudem se je človek zdel sumljiv in ko so si ga natančneje ogledali, so spoznali v njem srbskega orožnika iz Novske, ki je bil preoblečen. Ko je mož videl, da je spoznan, je hitro odjezdil. — Orožnik kot agent provokater med ubogim, nevednim, tako po pravici zgrejenim ljudstvom — kje smo?

+ Dveurni delavnik je uveden na našem jugoslovanskem poslanstvu v Parizu: od 10. do 12. dopoldne. Kdor ima na poslanstvu opraviti, mora priti po dvakrat in trikrat, preden pride na vrsto. Taisto politično sorodstvo v Belgradu bi pa delavstvu rado podaljšalo delavnik na 10 in 12 ur.

Kultura.

k »Plamen«. Druga številka ilustriranega lista »Plamen« je izšla. To je zadnja številka, ki je šla na ogled.

k Marijonetno gledališče predstavlja v sredo (na Svečnico) dne 2. sebruarja t. l.

ob 3. in ob pol 6. uri popoldne Pocijevo pravljico v štirih dejanjih »Obuti maček«.

Dnevni dogodki.

— Železniški načrt Črnomelj—Brod. Poslanca Jugoslovanskega kluba Sušnik in Nemanjić sta izročila železniškemu ministru načrt za železniško progo na Hrvaškem in v Sloveniji in sicer gre az progo Črnomelj—Vinica—Ogulin—Brod.

— Davek poslancev. Direkcija davka je določila na poslanske dnevnice davek po 11 dinarjev.

— Električni tok ubije? Dunajski profesorji uče, da električni tok človeka sicer močno poškoduje, vendar pa ne ubije in je smrt takega ponesrečenca samo navidezna. S tem se strinja tudi neki japonski zdravnik, ki je prišel po svojih študijah in izkušnjah do enakega sklepa in je nalašč dopotoval na Dunaj, da tu svoja tozadevna proučavanja dopolni. Sedaj je sestavil dunajski vseučiliščni profesor dr. Jellinek posebno zbirko pripomočkov, ki se morejo uspešno uporabiti pri reševanju električnih ponesrečencev. Zbirka je zložena v posebni rešilni omari.

Ljubljanski dogodki.

Ij Križevniška moška in mladeniška Marijina družba ima jutri zjutraj ob pol 7. uri običajno cerkveno opravilo v križevniški cerkvi (med sv. mašo skupno sv. obhajilo). — Popoldne ob 4. uri se pa udeležijo vsi člani skupnega shoda Marijinih družb ljubljanskih v dvorani »Uniona«.

Ij Zlata zapestnica se je našla v damski garderobi v Narodnem domu predvečernim po noči in se dobi v »Splošni prometni banki«, kjer naj se lastnica zgleda.

Ij Zanamarijena poškočba. Vinko Hafner, delavec pri Tönniesu, se je pred nekaj dnevi pri cepljenju drvi vsekav v koleno. Na rano ni pazil in je še štiri dni delal. Tedaj se mu je koleno vnelo in je moral v bolnico.

Ij Nesreča. Miha Kraljič, hlapec pri Avgustu Škofu v Rožni dolini, je pri skoku z voza padel in si zlomil desno roko.

Ij Gg. popisni komisariji za Ljubljano in Spodnjo Šiško se prosijo, da pridejo zanesljivo spodaj določenega dne in točno ob določen uri v veliko dvorano mestnega magistrata, da se skupno po krajih ugotovi, če niso stranke katerih hiš dvakrat popisane, oziroma če ni prebivalstvo katerih hiš, šup, barak in vagonov itd., v katerih stanujejo ljudje, dvakrat popisano. Gg. popisni komisariji naj prinesejo s seboj samo opisni krog (formular št. 1) in kontrolno polo (formular št. 5). Kdaj se bo predložil ostali material, se objavi pozneje. Gg. popisni komisariji naj se zgledajo v veliki dvorani na magistratu, kjer so dobili ustna navodila, zanesljivo in točno po sledečem redu: 1. Gg. popisni komisariji za I. okraj (popisni krogi št. 1 do 23) dne 3. februarja 1921 ob 8. uri dopoldne. 2. Gg. popisni komisariji za II. okraj (popisni krogi št. 24 do 49) dne 3. februarja 1921 ob 10. uri dopoldne. 3. Gg. popisni komisariji za III. A okraj (popisni krogi št. 50 do 65) dne 3. februarja 1921 ob 2. uri popoldne. 4. Gg. popisni komisariji za III. B okraj (popisni krogi št. 66 do 85), dne 3. februarja 1921 ob 4. uri popoldne. 5. Gg. popisni komisariji za III. C okraj (popisni krogi št. 86 do 105), dne 4. februarja 1921 ob 8. uri zjutraj. 6. Gg. popisni komisariji za IV. A okraj (popisni krogi št. 106 do 133), dne 4. februarja 1921 ob 10. uri dopoldne. 7. Gg. popisni komisariji za IV. okraj (popisni krogi št. 134 do 163), dne 4. februarja 1921 ob 2. uri popoldne. 8. Gg. popisni komisariji za V. okraj (popisni krogi št. 163 do 174), dne 4. februarja 1921 ob 4. uri popoldne. 9. Gg. popisni komisariji za VI. okraj (popisni krogi št. 175 do 189), dne 5. februarja 1921 ob 8. uri zjutraj. 10. Gg. popisni komisariji za VII. okraj (popisni krogi št. 190 do 219), dne 5. februarja 1921 ob 10. uri dopoldne. — Ta poziv je nabit tudi na mestni deski, levo od vrat glavnega magistratnega poslopja, kjer se bodo nabili tudi nadaljni razglasi, ki se tičejo ljudskega štetja.

Katoliški obzornik.

* Katoliška vseučilišča na Italijanskem. Papež je poveril kardinalu Billota, da bi izdelal poročilo in predloge za presnovo vseh katoliških učilišč. To poverništvo se naslanja na papežev program, čigar prvo delo je ustanovitev katoliškega vseučilišča v Milanu. Podobno vseučilišče bo ustanovljeno v Neapolu, ki ima kakor Rim, kateder krščanske povestnice, ki jo vzdržuje država.

* Ameriški katoličani za Japonce. Amerika v istini ne štedi z denarjem, ki ga ima od svetovne vojske. Ameriški jezuiti so ustanovili v glavnem japonskem mestu Tokio vseučilišče, pa potrebujejo 300.000 dolarjev t. j. skoraj 42.000.000 naših kron, da bi ugodili vsem pogojem, ki jih stavijo japonski zakoni. Zato se je obrnil o. Mau Mac Neal na baltimorske-

ga nadškofa, kardinala Gabbonseja za pomoč. Kardinal mu je odpisal: »Dragi o. Mac Neale, prava nesreča bi bila, če bi se moralo zapreti katoliško vseučilišče v Tokiu, ker ne more plačati 300.000 dolarjev, ki jih zahtevajo japonski šolski zakoni. Ako hočejo Japonci še bolj pristopiti v krščansko vero, potem je takšen vzgojevalni zavod, kakor ga oskrbujejo v Tokiu oo. jezuiti, naravnost potreben. Japonci imajo dosti dobrih in plemenitih lastnosti, katere jim posebno olajšujejo sprejem krščanske vere in morale. To je inteligenčen narod in ko se jim bo nudila prilika spoznati resnice naše vere, jih bo lahko pridobiti za krščanstvo. Svoje dni so Japonci goreče sprejemali našo vero in so pokazali junatstvo in gorečnost, vredno mučnikov prve cerkve. Zgodovina japonskih katoličanov, so svetla stran v zgodovini katoliške cerkve. Prepričani smo, da bodo verniki tukaj v Združenih državah ugodili vaši želji in da bo katoliško vseučilišče v Tokiu i v bodoče vršilo svoje dobro delo, ki se je tako lepo začelo.« Sodeč po tem, kar so ameriški katoličanje doslej darovali, lahko pričakujemo, da bo katoliško vseučilišče v Tokiu dobilo najmanj 60 milijonov v jugoslovanskih kronah.

Socialni vestnik.

o Število brezposelnih v češkoslovaški republiki v letu 1919. in v prvi polovici leta 1920. Kakor se da posneti po uradnem poročilu, je bilo v januarju 1919. leta na Češkem, Moravskem in Šleskem 227.158 ljudi brez dela, tekem rečenega leta pa je padlo to število na 98.599 oseb. Imenovano dobo so dobili ti ljudje 344.3 mil. kron državne podpore. V januarju 1920. leta je bilo v češkoslovaški republiki 95.326 ljudi brez dela in jela. Ali to število se je naglo krčilo in je bilo v juniju m. l. že samo 29. tisoč 858 delavcev brez posla.

o 50 milijonov kron za zgradbo malih stanovanj. Češkoslovaška vlada je predložila poslanski zbornici zakonaski načrt o popliranju zgradbe malih stanovanj. Za leto 1921 se dovoli v ta namen 50 milijonov kron; prihodnja leta se ta znesek primerno zviša. Gradbeno podporo v obliki posojil bodo dobivale občine, splošnokoristne stavbne zadrage in pa druge pravne ali fizične osebe, ki bodo gradile hiše z malimi stanovanji. Pri nas se pa rešuje stanovanjsko vprašanje s čudovitimi kapljicami stanovanjskega urada v obliki pozivov in odlokov, s katerimi se mečejo na cesto navadno slabejši, da dajo mesta za močnejše. Ali za dr. Gosarjem res ni nikoga več, ki bi se stanovanjskega vprašanja resno lotil?

Gospodarstvo.

= Tečaj za čevljarje in krojače. Urad za pospeševanje obrti je v ponedeljek dne 31. januarja 1921 zaključil tečaj za invalidne čevljarje in krojače, ki sta se otvorila 29. novembra 1920. V Ljubljani bo priredil zopet prikrejevalni tečaj za čevljarje, v Celju pa prikrejevalni tečaj za krojače. Interesentje-mojstri in pomočniki naj takoj prijavijo svojo udeležbo in sicer za čevljarjski tečaj, ki se bo vršil v Ljubljani, na Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, za krojaški tečaj, ki se bo vršil v Celju, pa na krojaško zadrugo v Celju.

= Splošna gospodarska zadruga za Slovenijo v Ljubljani. Gosposvetska ecsta št. 2, nudi svojim članom fino banaško moko 00 po 17 K, domačih mlinov št. 0 po K 16.50, moko za kuho št. 1 po K 15.50, ajdovo moko popolnoma belo po K 17.—, koruzni zdrob po K 7.50, koruzna moka sveže zmleta iz domače koruze po K 6.—, riž po K 26, 28 in 30, leča K 10.50; nadalje testenine, olje, mast, razne dišave, mila itd. Ta teden ima v razprodaji tudi suho meso, gnjat in ribo. — Novi člani se sprejemajo vsak dan od 8. do 12. in od 3. do 5. ure. Delež znaša 50 K, vpisnina 4 K. Jamči se z dvojnim deležem; član more postati vsakdo, ki plača predpisani delež. Člansko zborovanje zadruga se boče vršilo meseca februarja. Dan in spored se pravčasno objavi.

Širite „NOVI ČAS“

Mučil Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odpravljene so bolečine! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elza mentolni črtnik en komad 12 K.

Želodec Vam ni v retu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 20 K. — Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsa trg št. 245, Hrvatska, C.

Odgovorni urednik Anton Marinko. Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.